

SVENSKA AVDELNINGEN AV INTERNATIONELLA
JURISTKOMMISSIONEN

RAPPORT

AVSEENDE VERKSAMHETSÅRET 2002
MELLANÖSTERNPROGRAMMET

Stockholm 30 maj 2003

Per Stadig
programansvarig

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Per Stadig', is written over a dotted line. The signature is fluid and cursive.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förkortningar	3
Avtal	4
Styrgrupp	4
samarbete ICJ - mottagarorganisationer.....	5
Sammanfattning av organisationernas aktiviteter och resultat	6
enskild rättshjälp.....	6
lagförslag, lagändringar.....	8
dokumentation, forskning.....	8
seminarier, utbildningar, opinionsbildning.....	9
internationell lobbying.....	10
gender / barn.....	11
LAW.....	12
Rule of Law	12
rättegångsobservationer.....	12
utbildning/fortbildning/erfarenhetsutbyte.....	13
internationella konferenser/seminarier.....	13
Analys	14
mål/ måluppfyllelse.....	14
problem.....	15
ev. förändringar i den fortsatta verksamheten.....	16
risker.....	16
Ekonomisk översikt	17
ekonomisk redovisning av programkostnader –organisationer.....	18
ekonomisk redovisning av programkostnader - Rule of Law, särskilda projekt samt programkostnader (dvs. projekt-relaterade kostnader)	19

FÖRKORTNINGAR

Adalah	The Legal Center for Arab Minority Rights in Israel
Al Mezan	Al Mezan Center for Human Rights
DCI-P	Defence for Children International, Palestine section
ECOSOC	Economic and Social Council of the United Nations
GSS	General Security Service
IDF	Israel Defense Forces
JLAC	Jerusalem Legal Aid and Human Rights Center
JCSER	Jerusalem Center for Social and Economic Rights
LAW	The Palestinian Society for the Protection of Human Rights and Environment
NGO	Non Governmental Organisation
PCHR	Palestinian Centre for Human Rights
PCATI	Public Committee against Torture in Israel
PLC	Palestinian Legislative Council
RCHRS	Ramallah Center for Human Rights Studies
WCLAC	Women's Center for Legal Aid and Counselling

AVTAL

I enlighet med § 10.1 och § 10.4 i ramavtalet med Sida, ref: 1999-04826, lämnar härmed Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen (ICJ-S) rapport rörande Mellanösternprogrammet för perioden 1 januari -31 december 2002.

STYRGRUPP

Programansvarig Per Stadig, advokat
Övriga medlemmar Eva Berndtsson, hovrättsassessor
Lill Dahlberg, förbundsjurist,
Hans Hjalmer, advokat (medlem i styrgruppen fr o m september)
Nadege Nicolet, jurist
Helena Rosén Andersson, hovrättsassessor
Agneta Johansson, folkrättsjurist
(vilande medlem april-september p g a arbete för TIPH i Hebron)

Anställd handläggare Annika Lindgren (50 %)

Styrgruppen har under året haft nio protokollförda möten då programmets verksamhet diskuteras och planerats. Ansvar för att följa upp verksamhetsplaner, budget och rapporter för de organisationer som får ekonomiskt bidrag är fördelat mellan styrgruppens medlemmar. Även när det gäller övriga delar av programmets verksamhet har ansvaret fördelats mellan styrgruppens medlemmar.

Utredningsresor genomfördes vid fyra tillfällen:

18-31 januari	Eva Berndtsson, Lill Dahlberg, Agneta Johansson, Per Stadig, Annika Lindgren möten med samtliga organisationer inom avtalet samt fyra andra organisationer (ACRI , Al Dameer, Muwatin och DCI-Israel), möten med svenska NGOs (Kvinna till Kvinna och Diakonia) samt med journalisten Lars-Gunnar Erlandsson
16-22 februari	Per Stadig förberedande konsortium med LAW och Birzeit Institute of Law samt möten med PCHR, Al Mezan, B'tselem och JLAC
21-30 maj	Per Stadig, Annika Lindgren möten med samtliga organisationer inom avtalet samt Al Dameer. Besök i Jenin tillsammans med journalisten Bitte Hammargren som också deltog i möten med flera av våra organisationer
16 sep-4 oktober	Eva Berndtsson, Lill Dahlberg, Per Stadig, Annika Lindgren konsortium-möten med WCLAC och PCHR, förberedande konsortium med Al Haq, Al Mezan, JCSEER och LAW, möten med samtliga övriga organisationer inom avtalet samt Al Dameer.

Samarbetet mellan ICJ-S och mottagarorganisationerna

Den politiska situationen och det tidvis mycket spända säkerhetsläget medförde att antalet utredningsresor blev färre än planerat. Detta kompensades i viss mån för de organisationer som höll givarmöten, eftersom det där gavs tillfälle till längre och mer koncentrerade diskussioner om budget, verksamhetsplanering och rapportering. Styrgruppen deltog i samtliga givarmöten som hölls för de organisationer som ingår i Mellanösternprogrammets avtal.

Sedan flera år har två av de större organisationer som programmet stödjer, WCLAC och PCHR, haft årliga möten med sina bidragsgivare. De givare som ger bidrag till basbudgeten har bildat ett konsortium och på det årliga mötet har man diskuterat organisationernas ekonomi, verksamhetsrapporter och planering och även samarbetsformer och organisationsutveckling.

På årets möte med PCHR diskuterades bland annat hur organisationen skulle kunna bli bättre på att sätta mål och mäta resultat av sin verksamhet, och på det viset kunna göra tydligare verksamhetsplaner och uppföljande rapporter. Givarna enades om att försöka hitta och bekosta en lämplig utbildning för PCHR:s personal (en mycket lyckad utbildning genomfördes i februari 2003) .

WCLAC:s konsortium utökades under året med statliga givare, vilket bland annat medförde att ett nytt samarbetsavtal (memorandum) diskuterades på årets möte.

ICJ-S har varit mycket aktiv i arbetet med att bygga upp konsortier med andra givare för de organisationer som ges stöd. Under detta verksamhetsår höll ytterligare fem av de organisationer som programmet stödjer förberedande möten med sina givare för att bilda konsortier; LAW, JCSEER, Al Mezan, Al Haq och Birzeit Institute of Law.

Kännetecknande för dessa nya konsortier är att givargruppen förändrats från att enbart bestå av NGOs till att även inkludera direktstatliga givare. Många organisationer har upplevt att de varit utsatta för ett orimligt starkt tryck från de statliga givarna och att dessa velat ha ett alltför starkt inflytande över såväl organisationernas verksamhet som val av samarbetspartners. Flera organisationer har känt en oro över att stödet från statliga givare upptar en allt större del av organisationernas budget och att detta kommer att påverka deras möjlighet att agera självständigt i val av strategi och prioritering av aktiviteter. Detta faktum präglade också de möten som hölls och mycket tid ägnades åt att försöka få en samsyn mellan NGO-givare och statliga givare.

ICJ-S har i arbetet med bildandet av konsortier fungerat som en länk mellan organisationerna och de statliga givarna och försökt verka för en ökad förståelse från de statliga givarna när det gäller behovet av självständighet och handlingsutrymme för organisationerna. Vi upplever att detta arbete varit mycket viktigt och burit frukt genom att flera konsortieavtal arbetats fram, även om de på grund av den politiska utvecklingen i området ännu inte kunnat undertecknas och träda i kraft.

Med anledning av att Adalah under året fick problem med de israeliska myndigheterna, kallade organisationen sina givare till ett möte i september. ICJ-S deltog och kunde med sin närvaro ge juridisk rådgivning när det gällde hur Adalah på bästa sätt skulle bemöta anklagelser i media och från myndigheterna.

SAMMANFATTNING AV AKTIVITETER OCH RESULTAT

Det politiska läget i området har varit mycket oroligt under hela året och har i hög grad försvårat organisationernas arbete. Samtliga organisationer har, mer eller mindre, tvingats förändra och anpassa sin verksamhet. Det innebär att många aktiviteter som var planerade fått ställas in på grund av praktiska problem eller för att andra aktiviteter blivit mer akuta.

Organisationernas verksamhet har, alltsedan oroligheterna inleddes i september 2000, fokuserats på övergrepp begångna av ockupationsmakten och aktiviteterna har koncentrerats på enskild rättshjälp och dokumentation. Mindre tid har kunnat ägnas åt reformarbete av det palestinska samhället.

De tidvis mycket svåra förhållanden som gällt för palestinier, bland annat på grund av avspärrningar och utgångsförbud, har inneburit att flera organisationer också har ägnat sig åt ren humanitär hjälp, även om detta varit i mycket liten skala.

Enskild rättshjälp

Med Israels återockupation av ett flertal s.k. "Area A"-områden har våldet och övergreppen mot den palestinska befolkningen intensifierats och brotten mot mänskliga rättigheter ökat markant. Hårdare tag på marken har också backats upp av en mer repressiv lagstiftning från Israels sida. En sådan åtgärd är en tydlig ökning av användandet av "administrativ förvaring" – en kvarleva från 1945 och lagstiftningen under det brittiska mandatet. Under den israeliska operationen "Operation Defensive Shield" i mars-april genomfördes massarresteringar av palestinier som placerades i interneringsläger i s.k. administrativt förvar under inhumana förhållanden. För första gången har denna lag också tillämpats på barn i större utsträckning.

Al-Haq såg en markant ökning av antalet enskilda fall jämfört med tidigare år. Under mars – maj koncentrerades arbetet till de massarresteringar som ägde rum i samband med den israeliska armens raider och följande återockupation av områden inom Area A. Under denna tidsperiod var organisationen också tvungen att hantera en rad humanitära problem, som var resultatet av långa utgångsförbud. I mars och april följdes över 1300 arresteringar upp, där Al-Haq försökte hjälpa anhöriga att få information av den israeliska militären om familjemedlemmar som gripits. Det var inte förrän under sommaren som organisationen kunde återgå till verksamheten enligt den ursprungliga arbetsplanen.

JCSER noterade en klar ökning av antalet fall under året. Palestinier bosatta i Östra Jerusalem vände sig till centret för att få rättshjälp i frågor rörande ID-kort, rätt att bosätta sig, familjeåterförening, rätt till hälsovård, Arnona-skatt, byggnadsrestriktioner och husförstörelse.

I Gaza fortsatte PCHR och Al Mezan sitt arbete med enskild rättshjälp. Liksom organisationerna på Västbanken kunde de notera en kraftig ökning i antalet fall. Övergreppen gällde bland annat husförstörelser, landkonfiskation och förhindrande av rörelsefrihet.

Hamoked är den enda organisation i Israel som arbetar med att ta fram information om försvunna/arresterade palestinier. Den förvärrade politiska situationen under året ökade arbetsbördan för Hamoked. För att kunna möta de ökade behoven utökade Hamoked sin service till allmänheten med fler telefonlinjer, mer personal och ökade öppettider. Förfrågningar från den palestinska allmänheten steg från 1 482 år 2001 till 8 751 år 2002, en ökning med 490 %. Av förfrågningarna rörde 80 % efterforskningar av arresterade/försvunna personer.

Antalet påbörjade mål i domstolen fördubblades jämfört med föregående år.

Tack vare ökade intäkter från internationella givare kunde PCATI ägna mer tid än tidigare år till enskild rättshjälp. Det stora antalet fängslade och bruket av administrativt förvar innebar att

PCATI också i viss mån fick ändra sin verksamhet i förhållande till sin ursprungliga plan, för att kunna ge rättshjälp till personer som gripits och till anhöriga som sökte hjälp att lokalisera gripna personer. Problem med att fritt röra sig på grund av ständiga restriktioner gjorde att PCATI fick bygga upp ett nätverk av lokala palestinska fältarbetare för att samla in vittnesattester och vittnesmål.

Även en organisation som B'tselem, som normalt inte ger enskild rättshjälp, blev pga. händelseutvecklingen under våren 2002 kontaktade av personer som behövde akut hjälp.

Merparten av den rättshjälp som KavLaOved normalt ger, gick under året till gästarbetare och immigranter eftersom mycket få palestinier från de ockuperade områdena numera kan arbeta i Israel. Såväl antalet illegala palestinska arbetare som de med arbetstillstånd har sjunkit drastiskt sedan intifadan startade i september 2000 och det är svårt att uppskatta hur många palestinier som idag arbetar i Israel och på bosättningarna. Före intifadan arbetade ca 30 000 palestinier legalt i Israel, antalet sjönk sedan drastiskt och under Israels invasion i Jenin drogs samtliga arbetstillstånd in. Antalet har nu ökat och enligt officiella källor har 15 000 palestinier numera arbetstillstånd i Israel. I verkligheten arbetar dock, på grund av de ständiga avspärningarna, knappast fler än 5 000 palestinier legalt i Israel.

En palestinier som arbetar illegalt i Israel blir, om han/hon upptäcks, inte bara utvisad utan även dömd till sex månaders fängelse. En av KavLaOveds advokater lyckades sänka detta sexmånadersstraff till en månad, genom att anföra att Israel, som har ett ansvar för människorna i de ockuperade områdena, inte kan straffa någon som försöker försörja sig även om arbetet utförs illegalt. Sedan fyra år driver KavLaOved ett fall i arbetsdomstolen, "the Givat Zeev case", som gäller vilken lag, jordansk eller israelisk, som skall tillämpas på palestinier som arbetar på israeliska bosättningar. Fallet har fortfarande inte avgjorts

Trots att merparten av klienterna är utländska gästarbetare, lyckades KavLaOved "dra in" mer pengar till palestinerna än vad organisationen får från ICJ-S. Under 2002 fick 60 palestinier från Västbanken och Gaza totalt 210 000 USD efter att KavLaOved stämt deras tidigare arbetsgivare. För att ytterligare kunna hjälpa den lokala palestinska befolkningen öppnades i slutet av 2002 ett kontor i Östra Jerusalem. Det ökade förtrycket märktes även här, flera palestinier förlorade sina arbeten och deras rättigheter respekterades inte av de israeliska arbetsgivarna

Adalah drev flera fall i israelisk domstol i syfte att palestinier med israeliskt medborgarskap skall få likvärdiga rättigheter som israeler. Det gällde bland annat rätt till utbildning, politiska rättigheter, kulturella och språkliga rättigheter. Adalah var också mycket engagerade i parlamentsledamoten Azmir Bisharas fall. Bishara har åtalats på flera olika punkter och fallet, som ännu ej avslutats, väckte stor uppmärksamhet såväl i Israel som internationellt. Adalahs engagemang i frågan ledde till att organisationen utsattes för hård kritik i israelisk media och bland annat anklagades för att agera utanför sitt verksamhetsområde.

Israeliska och palestinska organisationer har under året, gemensamt och/eller enskilt, lämnat in framställningar avseende principfrågor till såväl israelisk domstol som till juridiska företrädare för de israeliska säkerhetsstyrkorna och den myndighet som handlägger polisundersökningar. Som exempel kan nämnas klagomål rörande förhållandena vid interneringsläger, bruket av mänskliga sköldar, rätten för gripna personer att träffa advokat utan dröjsmål, förbud mot fysiskt tvång under förhör. Flera framställningar gällde "administrativt förvar", där de som grips vare sig får ta del av vad de misstänks för eller får en rättegång och dessutom kan få interneringstiden förlängd utan rättslig prövning.

Lagförslag, lagändringar

När det gäller den palestinska myndigheten har flera av de palestinska organisationerna arbetat för att få ett slut på godtyckliga arresteringar och för att de s.k. säkerhetsdomstolarna ska upphöra. Al-Haq har också fortsatt sitt arbete riktat mot de palestinska lagstiftarna för att försöka se till att all palestinsk lagstiftning står i överensstämmelse med de mänskliga rättigheterna.

Såväl israeliska som palestinska NGOs har lämnat in klagomål till den palestinska myndigheten rörande utdömda dödsstraff för kollaboratörer. En av de starkaste förespråkarna för avskaffandet av dödsstraffet är PCHR, som under året fortsatte sitt arbete gentemot de palestinska myndigheterna. PCHR har agerat för ett avskaffande av säkerhetsdomstolarna, som står för de klart flesta dödsdomarna. Under 2002 dömdes 17 personer till döden, 15 av dessa domar kom i säkerhetsdomstolarna. PCHR bedriver här ett intensivt lobbyarbete, såväl internt gentemot de egna politiska företrädarna som externt via internationella kampanjer och påtryckningar av olika slag.

På den israeliska sidan bedrev PCATI lobbykampanjer för följande lagar och lagförslag: lagen om olagliga soldater/stridande enligt vilken Israel i hemlighet kan arrestera personer utomlands för att sedan föra dem till Israel och använda dem som utbyte med israeler som kidnappats, GSS-lagen vilken saknar klara regler för acceptabla förhörsmetoder, förslaget att legalisera användandet av måttlig fysiskt påtryckning (tortyr) och förslaget att hindra bidrag från utländska givare.

Flera av de israeliska organisationerna bedrev kampanjer mot den lagstiftning som innebär att palestinier fräntas möjligheten att i israeliska domstolar stämma de israeliska säkerhetsstyrkorna för att få skadestånd då säkerhetsstyrkorna begått överträdelser.

B'tselem arbetade mot ett lagförslag i syfte att legalisera bruket av administrativ internering av s.k. "illegal combatants". På grund av det politiska läget i Israel var det väldigt svårt att bedriva lobbying mot detta förslag som slutligen kom att antas i Knesset.

Dokumentation/forskning

Al-Haq publicerade flera publikationer i sin serie "Know your rights", där den palestinska befolkningen upplyses om vilka rättigheter de har rätt att kräva av sin egen myndighet. Tack vare ökade intäkter och möjlighet till långsiktig finansiering från givare kunde Al Haq under året inkludera avdelningen för dokumentation och forskning i sin kärnverksamhet. Praktiskt innebär det bl.a. att de fältarbetare som arbetar med dessa frågor, och som tidigare varit anställda på korttidskontrakt, nu ingår i organisationens fasta personalstyrka. Ytterligare ansträngningar gjordes för att göra all samlad information mer tillgänglig både för Al-Haqs personal och för forskare och andra utomstående som är intresserade.

Al-Haq var den första palestinska MR-organisation på Västbanken som systematiskt började dokumentera brott mot mänskliga rättigheter redan under den första intifadan. Denna information har nu börjat föras in i det nuvarande datasystemet. När detta arbete slutförts kommer Al-Haq att ha ett mycket omfattande arkiv, som omfattar nära 20 års dokumentation, tillgängligt på sin hemsida. 2002 hade man i snitt tre förfrågningar per dag från journalister, forskare och andra, angående uppgifter man snart hoppas kunna ha tillgängliga på hemsidan.

Al Haq har under året haft en svensk jurist anställd för att gå igenom Al Haqs arkiv och dokumentera fall av krigsförbrytelser.

PCHR har under många år bedrivit ett systematiskt och vederhäftigt dokumentationsarbete av brott mot internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheterna på de palestinska områdena. All information finns lättillgänglig på organisationens hemsida. Detta är en ovärderlig källa till

information för alla som på ett eller annat sätt arbetar med MR-relaterade frågor i regionen. Speciellt viktigt visade sig detta vara under 2002 då både antalet överträdelser och intensiteten i dessa ökade, samtidigt som det blev allt svårare för utomstående att resa till de ockuperade områdena. Det gällde inte minst möjligheten att kunna komma in i Gaza.

BirZeit –Institute of Law har under verksamhetsåret tvingats hålla stängt långa perioder, dels på grund av att Surda checkpoint varit stängd, dels på grund av att utgångsförbudet hindrat såväl studenter som personal och övriga att ta sig till universitet. Detta har naturligtvis inneburit mycket stora svårigheter för biblioteket, men det har inte fått verksamheten att avstanna. I stället har man försökt finna nya vägar att driva verksamheten vid biblioteket. Ett arbete har påbörjats för att öka tillgängligheten av information via Internet och för att ge ökad personlig servicen via telefon. Montesquieubiblioteket är det enda bibliotek i Palestina som är tillgängligt ”on-line” för allmänheten.

Produktionen av Palestinian Yearbook, som är en del av institutets verksamhet, drabbades också av utgångsförbudet och de ständiga avstängningarna. Det innebar att publiceringen av årsboken-Volym11, som är en samlingsvolym för 2000/2001, försenades ytterligare. Huvudtemat i denna årsbok är ”de palestinska flyktingarnas legala rättigheter enligt internationell lag”. Under året påbörjades arbetet med Volym 12 och den har som huvudtema ”tillämpningen av internationell straffrätt i de ockuperade palestinska områdena”.

RCHRS kunde med hjälp av ett ökat givarstöd specialisera sin verksamhet och fokusera på utbildningsrättigheter och tolerans. I dokumentation och forskning försökte de belysa vilka konsekvenser den israeliska ockupationen haft på det palestinska samhället i stort och speciellt på de palestinska kvinnorna och på det palestinska rättsväsendet. Fem böcker publicerades, bland annat med temat ”akademisk frihet” och ”mänskliga rättigheter i högre religiös utbildning”.

B’selem gav under året ut rapporter/publikationer om bland annat följande ämnen: IDF:s bruk av onödigt våld, regleringen kring eldgivning, användandet av utgångsförbud, husförstörelse, attacker mot medicinsk personal och hindrandet av deras arbete, soldaters trakasserier mot palestinier i Hebron, Israels bosättningspolitik - en rapport som gavs ut tillsammans med en karta över bosättningarna på Västbanken, övergrepp som begåtts på Västbanken under den israeliska operationen ”Operation Defensive Shields”, dödsfall i häkte, byggandet av gränsmuren, bruket av mänskliga sköldar och bosättares våld mot palestinier .

Vissa publikationer riktades till en speciell målgrupp. Så skrev t.ex. B’selem en bok till israeliska soldater om internationell rätt och de förpliktelser som följer samt officiella regler från IDF. PCATI skrev en manual till israeliska advokater som försvarar personer som tillfångatagits av de israeliska säkerhetsstyrkorna.

PCATI och LAW publicerade tillsammans en rapport angående Israels bruk av utomrättsliga avrättningar.

Seminarier, utbildningar, opinionsbildning

Den politiska situationen efter Israels återockupation har medfört att de israeliska organisationerna arbetar i motvind. Israeliska myndigheter har varit negativa till det arbete som utförts och även den israeliska allmänheten har visat på sjunkande förståelse och en ökad apati inför den palestinska befolkningens situation. Bland annat har allmänhetens stöd för användandet av våldsamma förhörsmetoder ökat.

Den starkt beskurna rörelsefriheten har också inneburit att såväl de palestinska som de israeliska organisationerna haft stora problem att arrangera utbildningar, seminarier och öppna möten som ursprungligen planerats.

Trots de politiska svårigheterna har Al-Haq fortsatt att arbeta för reformer inom den palestinska myndigheten. Bl.a. arrangerades en rad olika workshops och diskussioner inom det palestinska samhället för att öka respekten och kunskapen om hur ett rättssamhälle fungerar.

Al Dameer startade i slutet av året ett sexmånaders projekt bekostat av ICJ-S. Projektet syftar till att öka kunskapen om mänskliga rättigheter hos den marginaliserade befolkningen i Gaza. I december deltog 15 personer från olika geografiska områden i en utbildning av utbildare. Personerna representerade NGOs från olika sektorer inom samhället i syfte att nå så många målgrupper som möjligt.

RCHRS organiserade en rad olika workshops för olika målgrupper i frågor gällande utbildningsrättigheter, tolerans och medias roll i stödet för mänskliga rättigheter.

PCATI anordnade ett offentligt seminarium för advokater, MR-aktivister, regeringstjänstemän och studenter. Till följd av avspärningarna kunde inte de inbjudna palestinska advokaterna närvara. Dock lyckades man, i anslutning till att den arabiska versionen av manualen publicerades, hålla ett utbildningsseminarium för sju palestinska och palestinsk-israeliska advokater.

B'tselem höll föreläsningar för studenter och allmänheten samt för de israeliska säkerhetsstyrkorna.

KavLaoved har en stående kolumn i finansdelen av Yediot Achronot (den israeliska dagstidning som säljs bäst). I denna kolumn besvarar KavLaOved varje vecka frågor rörande arbetares rättigheter.

Internationell lobbying

De palestinska organisationer som framträtt med rapporter eller uttalanden i olika FN-organ eller andra internationella fora är framförallt DCI-P, PCHR, LAW, Al Haq och Al Mezan. Av de israeliska organisationerna är det framförallt PCATI, B'tselem och Adalah som agerat inom detta område.

Flera av organisationerna lämnade enskilt eller gemensamt in en alternativrapport till FN:s Kommitté för Mänskliga Rättigheter, i samband med att staten Israel lämnade sin rapport om hur man tillämpar den Internationella Konventionen om Civila och Politiska Rättigheter i Israel. Flera organisationer lämnade också rapporter till FN:s Kommitté mot Tortyr samt till FN:s Kommitté om Barns Rättigheter

B'tselem, som är den israeliska organisation som framförallt ägnar sig åt dokumentation och informationsspridning, deltog under året i flera internationella konferenser. Organisationen tog också emot och informerade flera utländska delegationer och internationella organisationer. Under året gjorde B'tselem en särskild satsning för att informera judar i USA om situationen i Israel och på Västbanken/Gaza.

PCHR har haft nära kontakter under året med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter och med FN:s specielle rapportör för de ockuperade palestinska områdena och på olika sätt bidragit med rapporter och bakgrundskunskaper till dessa organ. Under året mottog organisationen 34 internationella delegationer med sammanlagt över 600 personer från ett stort antal länder

PCHR fick 2002 *Bruno Kreisky Prize for Outstanding Achievement in the Area of Human Rights* Maha Shamas, Director på WCLAC, tilldelades i USA *Ms Magazine Woman of the Year Award*.

Gender/barn

WCLAC har en rad olika verksamheter för att öka medvetenheten och skapa opinion om kvinnors rättigheter enligt nationell och internationell lag och om olika religiösa lagars syn på incest, skilsmässa, giftermål och familjeheder. På olika sätt försöker WCLAC skapa relationer och nätverk med myndigheter, polis och religiösa ledare för att ändra attityder och få en bättre förståelse och ett försvar för utsatta kvinnor.

Det politiska läge som rått sedan intifadan startade har drabbat WCLAC i alla delar av deras verksamhet. Vid sidan av den ordinarie verksamhetsplanen upprättades en krisplan för att på olika sätt stödja de direkta offren av intifadan. Det innebar bland annat, i samarbete med Röda Halvmånen, psykologisk hjälp till medicinsk personal.

Våldet mot kvinnor ökade och WCLAC gav via sin ”Hot-line”service hjälp till 500 misshandlade kvinnor. Ett särskilt projekt startades för att ge stöd till kvinnor i Hebron i frågor som polygami, våld i familjen och tidiga giftermål. 350 kvinnor gavs enskild rättshjälp, också detta en ökning jämfört med tidigare år och uppställda planer.

I samarbete med andra NGOs har WCLAC försökt påverka utformningen av den palestinska familjelagstiftningen. Organisationen har en nära kontakt med PLC, justitiedepartementet och berörda myndigheter och har under året lämnat synpunkter och ändringsförslag, bland annat när det gäller strafflagen och familjelagstiftningen. Dessutom har WCLAC publicerat flera uppsatser i olika juridiska ämnen och i andra frågor som rör kvinnors rättigheter.

WCLAC har under året organiserat flera kurser för olika målgrupper och har också kompetensutvecklat sin egen personal med kurser om israelisk lagstiftning, abortfrågan och grupprådgivning.

WCLAC har utökat sin verksamhet när det gäller att informera barn och ungdom om deras rättigheter och då särskilt fokuserat på tidigt giftermål, våldtäkt, sexualupplysning och hälsa. Detta har skett genom seminarier på skolor över hela Palestina, men också med hjälp av en tv-serie.

Kvinnors rättigheter, speciellt inom den akademiska världen, belystes i samtliga projekt som RCHRS arbetade med under året. RCHRS publicerade också en tidning ”Tasamoh” (tolerans) som behandlade kvinnors och barns rättigheter och en bok ”Palestinian women between sieg and social rights” som belyser kvinnans status och roll i det palestinska samhället. En del av boken handlar om kvinnofångelser i Palestina.

PCHR har tillsammans med olika aktörer bedrivit en rad kurser och utbildningar under året för olika grupper i det palestinska samhället. Inte minst gäller detta olika projekt för att öka kunskaperna om mänskliga rättigheter för kvinnor och barn. Som ett mycket lyckat exempel kan nämnas samarbetet med UNWRA och ”the Womens Unit of the Palestinian Legislative Council” där man via metoden ”utbildning av utbildare” har utbildat barn i flyktingläger om barns rättigheter.

DCI-P arbetar på en rad olika sätt för att förbättra skyddet för barn och ungdomar och för att förbättra förhållandena för barn som är arresterade, och har ett speciellt program för att på bästa sätt kunna hjälpa flickor som arresterats eller dömts till fängelse. Organisationen är den av de palestinska MR-organisationer som huvudsakligen representerar barn och ungdomar som blivit arresterade. En kraftig försämring när det gäller barnens situation kunde noteras under året. Antal arresterade barn och ungdomar under 18 år var 750, jämfört med 650 under 2001. DCI-P har juridiskt representerat 272 barn under 2002, jämfört med 183 under 2001. DCI-P har kartlagt och arbetat med 32 barn mellan 15-17 år som dömts till administrativ förvaring i 3 månader eller mer, jämfört med 2 fall under 2001.

Under året har DCI-P bl.a. gjort en framställan om förflyttningar av fängslade barn (24 fall). Det har gällt fall där barn och ungdomar förvaras under mycket olämpliga förhållanden eller har satts i fängelser som t.ex. det återöppnade Ansar 3.

DCI-P besöker regelbundet barn som arresterats eller sitter i fängelse. Flera förhörscener är lokaliserade inom militärt område eller i bosättningar, vilket gör att det är mycket svårt att få tillträde. Trots detta har DCI-P gjort 27 besök till förhörslokaler under året och då besökt 62 arresterade barn och ungdomar. Till de olika fängelserna har man gjort sammanlagt 81 besök och kunnat träffa 281 fängslade barn. DCI-P har också genom vittnesmål kartlagt och intervjuat barn som utsatts för både fysiskt och psykiskt våld. Speciellt förekommer detta i förhörssituationer.

LAW

LAW, som av de flesta bedömare ansågs vara den ledande MR-organisationen på Västbanken, fortsatte under året att spela en mycket aktiv roll i arbetet för de mänskliga rättigheterna. Även om flera organisationer påpekade problem med att samarbeta med LAW hade organisationen ett fruktbart samarbete med framförallt PCHR i Gaza och med Adalah och PCATI i Israel.

När Israel intog flyktinglägret i Jenin, agerade LAW genom att genast upprätta en bas för internationella journalister och observatörer. I samarbete med Adalah insamlades vittnesmål från Jenin. I internationella sammanhang hade LAW en ledande roll och deltog i åtskilliga sammanhang inför olika FN-fora. Även LAWs övriga verksamhet, såsom utbildning, opinionsbildning, enskild rätts-hjälp och dokumentation fortsatte enligt uppgjord verksamhetsplan och på en hög aktivitetsnivå.

Mycket gjordes under året för att förbättra det interna organisatoriska arbetet inom LAW. Arbetet, som initierades av givare, inleddes med hjälp av ett konsultföretag 2001 och fortsatte 2002. Ett förberedande konsortium-möte hölls i oktober 2001 och detta följdes av ytterligare möten med givarna i februari och september 2002. I samband med dessa möten och vid alla övriga möten som ICJ-S hade med LAW under året framfördes kritik vad gällde den ekonomiska redovisningen. Eftersom ICJ-S inte var nöjd med den redovisning som gavs, gjordes inga utbetalningar till LAW under året.

På givarmötet i september framkom att problemen med den ekonomiska redovisningen var betydligt större än vad som befarats. Givarna fattade därför beslut om att en oberoende ekonomisk utredning av LAW skulle göras. (Utredningen, som omfattade perioden september 1997 till augusti 2002 presenterades i mars 2003)

RULE OF LAW

Rättegångsobservationer

Enligt den ursprungliga planen skulle ICJ-S vid fem tillfällen under året sända rättegångsobservatörer för att bevaka relevanta mål i palestinska domstolar och mål av principiell betydelse i israeliska domstolar. På grund av den politiska och säkerhetsmässiga situationen har detta inte kunnat genomföras. Planerade rättegångar har ställts in eller flyttats fram på grund av säkerhetsläget och tillfälliga avspärningar/utgångsförbud som omöjliggjort för såväl vittnen som advokater att ta sig till domstolar.

ICJ-S har försökt följa målet mot Azmir Bishara, en israelisk palestinier som sitter i Israels parlament. Bishara, som är åtalad på tre olika punkter, försvaras av Adalah. Fallet har väckt stor uppmärksamhet internationellt och Adalah har fungerat som samordnare för de internationella observatörer som bevakat fallet. Även här blev datum för rättegångar ändrade vid flera tillfällen,

men i januari kunde en svensk domare på uppdrag av ICJ bevista rättegången, som då gällde yttrandefrihet.

I september bevakade advokat Per Stadig en rättegång i Israel mot den palestinske ledaren Marwan Barghouti.

Under året har en rättegångsmanual färdigställts av styrgruppen. Manualen har i första hand utarbetats för att fungera som ett hjälpmedel för rättegångsobservatörer inom Mellanösternprogrammet, men kan även användas som handledning för de övriga biståndsprogrammen inom den svenska avdelningen av ICJ.

Till ett styrgruppsmöte i mars inbjöds juristen Birgitta Elfström, som 2001 utförde ett uppdrag som rättegångsobservatör för ICJ-S. Den rapport som lämnades efter uppdraget väckte stor uppmärksamhet i såväl svenska som palestinska media. Birgitta Elfström informerade om sina erfarenheter som rättegångsobservatör för ICJ-S, arbetet med rapporten och kontakter med media. Därefter fördes en diskussion om hur observatörsprogrammet skulle kunna utvecklas och förbättras, något som styrgruppen nu arbetar vidare med.

Utbildning/fortbildning/erfarenhetsutbyte

En representant från DCI-P, Adam Hanieh, besökte under våren Norge och Sverige för att informera om de palestinska barnens situation. I Sverige arrangerade Mellanösternprogrammet möten med journalister, NGOs, Sida, UD och enskilda riksdagsledamöter.

Programmet bekostade en utbildning i Geneve för en av Al Haqs anställda. Utbildningen som gällde i internationell rätt och diplomati, sågs som ett led i strävan att fler från organisationen skulle kunna delta i möten gällande ECOSOC, där Al Haq har konsultativ status. På grund av den politiska situationen kunde inte resan till Geneve genomföras. Al Haq gavs då tillstånd att använda de beviljade medlen för annan liknande utbildning och kunde därmed ge två anställda möjlighet att delta i utbildningar i "Lobbying and advocacy" och "Human Rights machinery".

Internationella konferenser/seminarier

DCI-P beviljades bidrag för att i Genève presentera organisationens alternativrapport inför FN:s kommitté om barns rättigheter.

RCHRS beviljades bidrag för att kunna delta i en regional konferens i Yemen om modernisering av "Arab Covenant on Human Rights". Vid sidan av konferensen hölls också olika workshops på temat mänskliga rättigheter och demokrati och RCHRS deltog även i dessa.

Per Stadig deltog i december i en tvådagars konferens i Amman inbjuden av Birzeit Institute of Law. Deltagandet belastade inte Mellanösternprogrammets budget. Konferensen var arrangerad av Birzeit Institute of Law i samarbete med Ammans universitet. Syftet med konferensen, som samlade deltagare från hela arabvärlden, var att diskutera den internationella brottmålsdomstolen.

ANALYS

Mål / måluppfyllelse

Kommentarer till de mål som finns uppställda i vår ansökan:

Mål: Ökad medvetenhet om och ett starkare försvar för de mänskliga rättigheterna.

Med tanke på den stigande våldsspiralen är det svårt att konstatera annat än att situationen vad gäller mänskliga rättigheter förvärrats under året. Även om det förekommit våldsutbrott från båda parter i konflikten, så har det allt brutalare våldet från ockupationsmakten gjort det mesta av framåtblickande arbete omöjligt.

I ansökan så angavs vad vi önskade uppnå med stödet till organisationerna:

1. *starkare MR-organisationer med fler medlemmar/volontärer delaktiga i arbetet*
2. *Ett ökat och mer utvecklat samarbete mellan MR-organisationerna i det utåtriktade arbetet*

Den politiska situationen i landet har i hög grad försvårat organisationernas arbete och mycket av planerad verksamhet som t ex seminarier och utbildningar har fått ställas in. Detta har naturligtvis påverkat möjligheten att nå ut med information till den palestinska allmänheten. Samtidigt har flera organisationer, just på grund av att personalen haft svårt att förflytta sig, byggt upp nätverk av volontärer i viktiga områden för att få hjälp att samla information och ta vittnesmål.

Även om det under året funnits en rad frågor, där palestinska och israeliska MR-organisationer haft olika bedömningar när det gällt övergrepp från ockupationsmakten, har det utvecklats ett mer nära samarbete mellan organisationerna. Exempel på en fråga där man har olika syn är huruvida bosättningarna skall betraktas som civila eller militära inrättningar.

Motståndet mot samarbete mellan palestinska och israeliska MR-organisationer har i första hand kommit från de palestinska organisationerna. Detta har haft såväl politiska som andra skäl, men det finns nu en allt större beredskap att samarbeta. Det grundar sig på en större medvetenhet om vikten av opinionsbildning och informationsspridning till den israeliska allmänheten och till grupper internationellt, som i första hand lyssnar till information som kommer från israeliska grupper.

Det svåra läget på Västbanken har också gjort att flera palestinska organisationer har varit mer beroende av ett samarbete med israeliska MR-organisationer. Så fick t.ex Al Haq möjlighet att utnyttja lokaler och utrustning hos Hamoked i Östra Jerusalem, under en period när Al Haqs egna lokaler var ockuperade av israelisk militär och delar av deras utrustning förstörts vid angreppet.

Problemen med LAW har haft den positiva effekten att det blivit lättare för flera av organisationerna att utveckla samarbetet sinsemellan. LAW drev delvis en politik som motverkade samarbete, åtminstone när det gällde andra palestinska organisationer på Västbanken. På grund av att LAW efter de interna problemen fick en avsevärt försvagad ställning inom NGO-sektorn, gavs utrymme för andra organisationer att ta initiativ och inleda närmre samarbeten.

Det vi önskade uppnå inom området Rule of Law var bland annat:

1. *starkare organisationer för yrkesgrupper inom Rule of Law-sektorn*
2. *Ett mer utvecklat samarbete mellan MR-organisationerna och de lagstiftande organen*
3. *Ökad närvaro inom FN-systemet till försvar av mänskliga rättigheter*
4. *Regionalt samarbete mellan MR-organisationer (vidareutbildning av jurister på Västbanken och i Gaza med hjälp av jurister från närområdet)*

Den svåra politiska situationen har omöjliggjort ett mer utvecklat arbete inom det palestinska lagstiftande organet. Den lagstiftande församlingen (PLC) har inte ens kunnat mötas då representanterna från Gaza och Västbanken varit avskurna från varandra. Det är av samma skäl, och på grund av ett fortsatt bristande intresse från den exekutiva makten, som det inte varit möjligt att förstärka yrkesgrupperna inom Rule of Law-sektorn. När juristerna inte ens får möjlighet att arbeta, är det svårt att väcka intresse för vidareutbildning. Under året har de palestinska domstolarna haft mycket små möjligheter att fungera. De enda palestinska domstolar som fungerat i någon mån är säkerhetsdomstolarna och dessa bojkottas av advokater och många domare. Planerade val till det palestinska advokatsamfundet ställdes in på grund av att den exekutiva makten var rädd att valet inte skulle gå i den riktning man önskade.

Såväl Al Haq som WCLAC har haft ett visst samarbete med PLC och lämnat rekommendationer och förslag angående lagstiftning, men att kalla detta för ett mer utvecklat samarbete beskriver inte den reella situationen.

En ökad närvaro inom FN-systemet har kunnat märkas och även här har samarbetet mellan palestinska och israeliska organisationer utvecklats på så sätt att de lämnat gemensamma rapporter till de olika FN-organen. Organisationerna har samarbetat med rapporter när det gällt frågan om tortyr, MR-situationen på de ockuperade områdena och i Israel samt när det gällt barnens situation.

När det gäller det regionala samarbetet har detta endast skett i en mindre skala, eftersom flera planerade möten fått ställas in då deltagarna inte givits möjlighet/tillstånd att resa.

Problem

Flera organisationer utsattes för israeliska angrepp med stora materiella skador som följd. De israeliska avspärningarna och utgångsförbuden innebar också stora problem för organisationerna, eftersom de under långa perioder inte hade tillgång till sina lokaler och personalen hade begränsade möjligheter att förflytta sig. För att kunna arbeta under dessa omständigheter och samtidigt möta det markant ökade behovet av enskild rättshjälp, tvingades organisationerna göra omprioriteringar av sin planerade verksamhet, ofta med ökade kostnader som följd. Situationen har också medfört interna administrativa problem för organisationerna eftersom styrelser, revisorer etc. haft svårt att träffas och därmed har de rapporter organisationerna enligt avtal skall lämna blivit försenade.

Av de palestinska organisationerna drabbades framförallt JLAC, LAW, Al Haq och RCHRS av den israeliska militärens framfart. RCHRS beslutade sig för att flytta kontoret från Ramallah till Nablus för att över huvud taget kunna bedriva någon verksamhet. Även i Nablus har de under långa perioder haft problem eftersom utgångsförbudet gjort att de inte kunnat lämna sina bostäder för att ta sig till arbetet.

JLAC tvingades under året fokusera mycket på interna organisatoriska problem, eftersom de två anställda som under flera år lett organisationen slutade. Bytet av ledning föregicks också av interna stridigheter mellan personal och styrelse. Den nya ledningen lade mycket energi på att stärka relationer och återskapa förtroende hos gamla givare, samtidigt som fler givare söktes. Planerad

verksamhet med bland annat utbildning gavs mindre utrymme och JLAC koncentrerade sin verksamhet till enskild rättshjälp.

Adalah utsattes för trakasserier från israeliska myndigheter ("the Registrar of Associations") med anledning av sitt engagemang för parlamentsledamoten Azmir Bisharas fall. Organisationen anklagades för finansiell vanskötsel och detta medförde även en hel del otillbörlig kritik i israelisk media. Dessutom utsattes organisationen för ett inbrott, som visade tecken på att vara arrangerat.

Eventuella förändringar i den fortsatta verksamheten

Någon egentlig förändring av verksamheten är inte aktuell, annat än i det avseendet att de brister som uppdagades hos LAW innebär att en allt större vikt måste läggas på den ekonomiska och administrativa kontrollen av övriga organisationer. Detta ökar också kravet på samarbete med andra givarorganisationer, med fler möten kring dessa frågor som följd. En möjlig förändring är också att medel i större utsträckning tas i anspråk för att användas som stöd till organisationerna för att utveckla deras interna strukturer och arbetsformer.

Den politiska situationen har blivit alltmer komplicerad, eftersom israeliska myndigheter nu inte bara försvårar för palestinier att röra sig fritt inom de ockuperade områdena utan även skapar stora problem för internationella besökare. Detta kräver en stor portion av flexibilitet när det gäller organisationernas verksamhet och vår möjlighet att underlätta för dem så att de kan utföra sitt arbete så effektivt som möjligt.

Risker

De israeliska angrepp som flera palestinska organisationer utsattes för 2001 fortsatte som nämnts även 2002. Inget motsäger att vi kommer att drabbas av samma scenario under det kommande året, särskilt som trycket mot organisationerna snarare ökat än minskat.

De anställda på organisationerna lever under en allt hårdare press, både politiskt och socialt, eftersom trycket från ockupationsmakten hårdnat väsentligt. Till detta kommer att kraven från givarna ökat kraftigt, i en tid då det rent praktiskt kan vara svårt för organisationerna att genomföra eller prioritera administrativa uppgifter. Man kan inte utesluta att personalen i några av organisationerna inte förmår att klara av sitt arbete på ett effektivt sätt, om det inte sker en förbättring av de politiska förhållandena inom kort.

EKONOMISK ÖVERSIKT

Sida BIDRAG 2002	FÖRSKOTT 2003	EXTRA ANSLAG	ÖVERFÖRT FRÅN 2001	UTFALL	ÖVERFÖRT TILL 2003
12 294 000 ¹	400 000	228 000	455 054	12 112 094	1 264 960

¹ Inklusive administrationsbidrag 1 082 000 kr

Samtliga organisationer, med undantag från LAW, beviljades bidrag enligt uppsatt avtal. 1 miljon kronor var avsatta för LAW år 2002 och hela denna summa överfördes till år 2003 i avvaktan på resultatet av den finansiella utredningen av LAW.

När det gäller bidrag till särskilda projekt godkände Sida att SEK 400 000 av 2003 års medel fick utnyttjas. Följande bidrag beviljades till särskilda projekt under 2002.

Al Haq	<i>collecting, cataloging and distributing information on Human Rights</i>	260 000
RCHRS	<i>new office in Nablus</i>	160 000
WCLAC	<i>emergency funding</i>	200 000
Al Haq	<i>emergency funding</i>	200 000
PCHR	<i>emergency funding</i>	200 000
Hamoked	<i>emergency funding</i>	200 000

Följande bidrag beviljades till en ny organisation under 2002

Al Dameer	<i>Human Rights Awareness Project</i>	200 000

I samband med den finansiella utredningen av LAW ansökte programmet om extra medel för konsultkostnader. Sida beviljade SEK 228 000 samt en omallokering i budgeten av SEK 50 000. De omallokerade medlen togs från budgeterade kostnader för rättegångsobservationer.

MELLANÖSTERNPROGRAMMET 2001-2003, PROGRAMVERKSAMHET ORGANISATIONER/INSTITUT, PER 31 DEC 2002

ORGANISATIONER/INSTITUT	Budget/år	Utfall -01	Utfall -02	Utfall -03	Total budget	Totalt utfall	Återstår
Adalah	400 000	400 000	400 000	0	1 200 000	800 000	400 000
Al Haq	400 000	400 000	400 000	0	1 200 000	800 000	400 000
Al Mezan Center	200 000	200 000	400 000	0	600 000	600 000	0
Birzeit Institute of Law	400 000	400 000	400 000	0	1 200 000	800 000	400 000
Palestine Yearbook	200 000	200 000	200 000	0	600 000	400 000	200 000
B´tselem	1 000 000	1 000 000	800 000	0	3 000 000	1 800 000	1 200 000
DCI-P	800 000	800 000	800 000	0	2 400 000	1 600 000	800 000
Hamoked	800 000	800 000	800 000	0	2 400 000	1 600 000	800 000
JLAC	800 000	800 000	800 000	0	2 400 000	1 600 000	800 000
JCSER	500 000	500 000	500 000	0	1 500 000	1 000 000	500 000
KavLaOved	700 000	700 000	700 000	0	2 100 000	1 400 000	700 000
LAW	1 000 000	1 000 000	0	0	3 000 000	1 000 000	2 000 000
PCHR	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0	3 000 000	2 000 000	1 000 000
PCATI	250 000	250 000	250 000	0	750 000	500 000	250 000
RCHRS	200 000	200 000	200 000	0	600 000	400 000	200 000
WCLAC	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0	3 000 000	2 000 000	1 000 000
Summa	9 650 000	9 650 000	8 650 000	0	28 950 000	18 300 000	10 650 000

MELLANÖSTERNPROGRAMMET 2001-2003, PROGRAMVERKSAMHET OCH PROGRAMKOSTNADER, PER 31 DEC 2002

PROGRAMVERKSAMHET

Rule of Law	Budget/år	Utfall-01	Utfall -02	Utfall -03	Total budget	Totalt utfall	Återstår
Rättegångsobservationer	100 000	103 283	79 315	0	300 000	182 598	117 402
Utbildning/fortbildning/erfarenhetsutbyte	140 000	127 155	40 820	0	420 000	167 975	252 025
Internationella konferenser/seminarier	60 000	22 294	58 349	0	180 000	80 643	99 357
Summa	300 000	252 732	178 484	0	900 000	431 216	468 784
Särskilda projekt							
Projektbidrag till organisationer inom avtalet	1 000 000	1 987 000	1 320 000	0	3 000 000	3 307 000	-307 000
Projekt- eller programstöd till nya organisationer	500 000	0	200 000	0	1 500 000	200 000	1 300 000
Summa	1 500 000	1 987 000	1 520 000	0	4 500 000	3 507 000	993 000

PROGRAMKOSTNADER

Styrgruppen, förlorad arbetsförtjänst	72 000	14 968	43 314	0	216 000	58 282	157 718
Programansvarig, förlorad arbetsförtjänst	258 000	258 000	258 000	0	774 000	516 000	258 000
Utredningsresor	210 000	172 246	285 607	0	630 000	457 853	172 147
Summa	540 000	445 214	586 921	0	1 687 000¹	1 032 135	654 865

Extra anslag från Sida 2002-2003

LAW utredningen "Jarskog Konsult AB"	228 000		94 690		278 000	144 690	133 310

---

¹ Budget fördelas enligt följande;
år 2001, 540 000 kr
år 2002, 562 000 kr
år 2003, 585 000 kr